

La Palestina tranter ier e damaun

Vegn la renconuschientscha internaziunala?

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Il tom «Niev testament» da la «Bibla romontscha ecumena» (1) cuntegna suenter la p. 746 ina charta topografica colorada che represchenta «la Palestina dil temp da Jesus» enfin a Damascus, la Mar morta, Gaza e Tripolis.**

Ma il «register general» dal medem volum definescha la Palestina la «tiara dils Filistins alla riva dalla Mar mediterranea» (p. 744), pia in intschess blier pli pitschen. La 5avla ediziun da «Meyers Konversations-Lexikon» (1897, tom 13, p. 424) declera: «Prest (...) han ins duvrà il num da Palestina sco noziun geografica, ma na politica, per l'entir pajais dals gidieus, da Dan encunter nord enfin a Bersaba encunter sid, e lez diever ha sa mantegnì enfin ad oz.» In lexicon da geopolitica descriva la Palestina sco «ina regiun da transit predestinada tranter ils carstgauns e lur dieu: Dimora da Dieu (tempel da Jerusalem), segiurn terreste da Dieu vegnì uman (Jesus), partenza da Muhammad, mess da Dieu, vers il tschiel» (2). Il 1516 ha l'Imperi osmanic conquistà la Palestina. Il 1917 ha l'armada britannica occupà il pajais. Suenter l'Emprima guerra mundiala han ils victurs attribui la Palestina a la Gronda Britannia. La Societad da las naziuns (SDN) ha confermà lezza decisiun, incumbensond Londra cun la legislaziun e l'administraziun da la Palestina tranter il flum Jordan e la Mar mediterranea. «Lur han ils diplomats inventà il reschim dal 'mandat' (...). I sa tractava cunzunt da parter ils intschess dals pajais victorisads tranter il victurs (...). Ins ha decis da stgaffir reschims provisorics d'avugadia sur l'egida da la SDN. L'art. 22 dal contract da fundaziun da la SDN proclamava la missiun progressiva ch'ìls Europeans duajan surpigiar a favur d'etnias che valevan sco 'sutsviluppadas'. Ins manegiava ch'ìls pievels emancipads suenter la ruina da l'Imperi osmanic e da las colonias tudestgas na possian betg, sa cuntegnair sezs en las relaziuns fitg cumplitgadas dal mund d'oz'. Perquai duain

ins garantir lur bainstar e svilup (...) ed afidar lur avugadia a las naziuns svilupadas» (3). Uschia è naschì l'Irac ord las ruinas da l'Imperi osmanic: 1930 ha Londra mess fin al mandat.

Dal reschim colonial a la partiziu

Era la Palestina è naschida sco mandat da la SDN. Ma lezza, en l'act fundatur dal mandat palestinais, ha stipulà ina segunda finamira: «The establishment in Palestine of a national home for the Jewish people» (preamble) e «to facilitate the acquisition of Palestinian citizenship by Jews who take up their permanent residence in Palestine» (art. 7). Questa, tranter il Jordan e la peninsla egipziana dal Sinai, «è restada in intschess sut mandat senza caracter da stadi, administrà (...) dal Ministeri colonial britannic» (4). Lur è la populaziun giudaica en Palestina creschida da cuntin: «L'emprima dumbraelà 591 000 da religiun islamica e 84 000 gidieus e gidieus (...). Il 1931 tunavan lezzas cifras 760 000 e 175 000. Ma (...) ils progress dals nazis en Germania han stimulà la migraziun en Palestina. Il mandat dumbra 1941 ina populaziun giudaica da 501 000 olmas ed ina totala d'1 591 000. Tar la davosa dumbraziun britannica (1946) devi 1,4 milliun muslimas e muslims, e la populaziun giudaica era da 700 000» (5). Ma «gia il 1937, cun ils conflicts adina pli frequents tranter gidieus ed Arabs, han las autoritads britannicas proponì da parter la Palestina tranter in stadi giudaic (...) ed ina regiun araba (...). Il favrer 1947 ha l'ONU fatg endament lez patratg. Ils 29 da november ha la proponì senza ina partiziu» (6). Las autoritads da la populaziun giudaica han acceptà la proposta e proclamà da matg 1948 il stadi da l'Israel. Ils quarter stadis arabs limitrofs han immediat attatg il giuven stadi, sperond d'al sfratgar senza difficultads. Ma l'Israel ha triumfà, e ses inimis han stuì il 1949 sutscrivere armistizis ed occupar sezs las parts da la Palestina restadas ordaifer l'Israel.

Ils armistizis da 1949 n'han betg schlià il problem dals var 700 000 Arabs fugids da l'Israel pervi da la guerra. «Primminister David Ben Gurion ha declerà en la sesida dals 16 da zercladur 1948: 'Jau na vi betg ch'ìls fugitivs turnian.' (...) Er il minister da l'exteriur Scharett ha s'exprimì en lezza sesida cunter mintga return dals fugitivs» (7).

Per in stadi capabel da viver

Il 1967 ha l'Israel conquistà en sis dis ils intschess arabs da la Palestina, numnadamain la Cisjordania, la Jerusalem da l'ost e la Strivla da Gaza. La pussanza d'occupaziun ha promovì e promova la colonisaziun sin donn e cust dala purs arabs: «Ella controlllescha 60 % da la terra, ed ils 40 % che vanzan (...) èn dividids da stradas, checkpoints e colonias. Questas creschan e sa multiplitgeschan mintg'onn sin bunamain mintga crest; i s'extendan sin donn e cust da citads e vitgs arabs» (8). «Ils 11 d'avust 2013 ha l'Israel annunzià la construcziun da strusch 1150 abitaziuns en la Jerusalem da l'ost ed en Cisjordania. Tenor l'organisaziun da dretgs umans, 'Peace Now' ha l'Israel annunzià la construcziun da strusch 14 000 abitaziuns durant ils nov mais da tractativas da pasch. Catherine Ashton, auta represchentanta da l'Uniu europeica per la politica exteriura e la segirezza, ha fatg attent la regenza da l'Israel, ina giada dapli, che lezs plans violeschian il dretg internaziunal ed impedeschian tractativas da pasch basadas sin dus stadis (...). Ils 13 da schaner 2014 ha [il Svizzer] Peter Maurer, parsura dal Comitè internaziunal da la crush cotshna, criticatg l'Israel cun ina violenza insolita areguard la neutralitad da sia organisaziun. Maurer ha declerà che l'amplificaziun da las colonias impedeschia il svilup d'in stadi palestinais capabel da viver (...) e che la construcziun da stradas reservadas per ils colonists isoleschia anc dapli ils vitgs palestinais» (9). Ils 2

da zercladur 2014 ha president Mahmud Abbas saramentà la regenza palestinaisa da primminister Ramì Hamdallah. Quai ha mess fin a las dispitas tranter la regenza da Ramallah e quella da Gaza. Adina pli actuala vegn pia la renconuschientscha internaziunala da la Palestina. Plis parlaments naziunals, sco quels da Frantscha e Spagna, han supplitgà lur regenzas da renconuscher diplomaticamain il stadi palestinais. 135 han gia fatg quel pass; il davos, il 30 d'october 2014, è stà la Svezia. Tgi fa il proxim pass? Entant ha il Departament federal d'affars exteriurs, sco depositari da las Convenziuns da Genevra, arranschà ina conferenza davart la situaziun en ils intschess palestinais occupads, er en la Jerusalem da l'ost. Ils Stadis unids ed Israel ha protestà encunter ina tala occurrenza, ma cuss. fed. Burkhalter ha replitgà: «La finamira è da mussar che la cuminanza internaziunala metta pais sin il dretg internaziunal umanitari e vul proteger ils pli flaivels.» 126 stadis participants, sut la presidenza da l'ambassador svizzer Paul Fivat, han sutscrit a Genevra ina decleraziun finala che punctuava l'illegaltad da las colonias israelianas en la Palestina occupada..

1. Cuir e Zuoz (Decanat Sursilvan e Colloqui sur igl ual) 1988.
2. Yves Lacoste (ed.), *Dictionnaire de géopolitique*. Paris (Flammarion, ISBN 2-08-035101-X) 1993, p. 1182, chavazzin «Palestine».
3. Yves Lacoste (ed.), *Dictionnaire...* (sco nota 2), pp. 963–964, chavazzin «mandat».
4. Elmar Krautkrämer, *Krieg ohne Ende? Israel und die Palästinenser – Geschichte eines Konflikts*. Darmstadt (Wissenschaftliche Buchgesellschaft, ISBN 3-534-17377-5) 2003, p. 17.
5. Yves Lacoste (ed.), *Dictionnaire...* (sco nota 2), p. 1183, chavazzin «Palestine».
6. Yves Lacoste (ed.), *Dictionnaire...* (sco nota 2), p. 828, chavazzin «Israël ou Eretz Israël».
7. Elmar Krautkrämer (sco nota 4), p. 52.
8. Ghada Karmi, *67 ans de tragédie et d'espoir pour les Palestiniens*. En: *Agence Media Palestine*, 30 da november 2014.
9. Eva Berié (ed.), *Der neue Fischer Weltatlas nach 2015*. Frankfurt am Main (Fischer Taschenbuch, ISBN 978-3-596-72015-6) 2014, pp. 224–226, chavazzin «Israel».